

PROGRAM SLOVENSKEHO PREDSEDNICTVA VYSEHRADSKAJ SKUPINY – V4 **(Júl 2010 – Jún 2011)**

EFEKTÍVNY VYSEHRAD – KONTINUITA, SÚDRŽNOSŤ, SOLIDARITA, INFORMOVANOSŤ

Ú V O D

Slovenská republika bude predsedníckou krajinou Vyšehradskej skupiny (V4) od 1. 7. 2010 do 30. 6. 2011. Funkciu predsedníckej krajiny preberie od Maďarskej republiky a 30. 6. 2011 ju odovzdá Českej republike. Počas svojho predsedníctva chce Slovensko stavať na skúsenostiach a úspechoch predchádzajúcich predsedníckych krajín. Mieni podporiť aktuálne kľúčové priority a doterajšie hlavné smery vyšehradskej spolupráce, ktoré sa úspešne etablovali. Slovensko by, okrem toho, chcelo priniest pridanú hodnotu z hľadiska budovania povedomia o vyšehradskej identite a to nielen v našich krajinách a medzi ich občanmi, ale aj v rámci a nad rámec EÚ. Presadzovanie záujmov regiónu V4, v rámci EÚ i v širšom medzinárodnom meradle, bude jednou z hlavných priorít medzinárodného pôsobenia V4 počas slovenského predsedníctva.

Pri koncipovaní priorít a príprave programu slovenského predsedníctva vo V4 sme vychádzali zo zásadnej skutočnosti členstva a spojenectva krajín V4 v Európskej únii a Severoatlantickej aliancii. Členstvo v týchto významných integračných zoskupeniach nám umožňuje efektívnejšie a výraznejšie sa spolupodieľať na riešení európskych i celosvetových problémov a niesť za tieto riešenia aj primeranú zodpovednosť.

Pri formulovaní základných priorít slovenského predsedníctva sme vychádzali z programových dokumentov V4 a to najmä z „*Obsahu vyšehradskej spolupráce*“, ktorý schválili premiéri V4 na summite 14. 5. 1999 v Bratislave, z *Vyšehradskej deklarácie predsedov vlád SR, ČR, MR a PR o spolupráci krajín Vyšehradskej skupiny po ich vstupe do EÚ*, prijatej 12. 5. 2004 v Kroměříži a z jej prílohy – *Smernice o budúcich oblastiach vyšehradskej spolupráce*.

Hlavné projekty v rámci odvetvovej a cezhraničnej spolupráce v hospodárskej, obchodnej a vedecko-technickej oblasti, vo sfére energetickej bezpečnosti, ako aj diplomatické aktivity budú zamerané na aktuálne požiadavky doby a záujmy obyvateľov krajín V4. Slovensko bude preto podporovať pragmatickú spoluprácu, ktorá prispeje k zmierneniu následkov globálnej hospodárskej a finančnej krízy, k akcelerácii všestrannej modernizácie a ekonomického rastu a k zvyšovaniu energetickej bezpečnosti. Súčasne bude pokračovať v zodpovednom a konštruktívnom zahraničnopolitickom prístupe upevňovania stability, bezpečnosti a prosperity vnútri EÚ a u našich bezprostredných susedov a partnerov.

V4 je živou a neformálnou medzinárodnou regionálnou štruktúrou. Pre potvrdzovanie svojej životaschopnosti musí adekvátne a pružne reagovať na aktuálne európske i globálne výzvy, prispôbovať im svoje aktivity a smerovanie. Pri príprave predsedníctva SR sme sa snažili zohľadniť aktuálne európske i celosvetové problémy, predovšetkým hospodársku, finančnú a energetickú krízu, i ďalšie nové ohrozenia – negatívne vplyvy klimatických zmien, hrozby terorizmu, náboženského extrémizmu a iné. Slovenská republika si je vedomá skutočnosti, že pokojný a stabilný vývoj v každej krajine Vyšehradskej skupiny a v jej susedstve je základným predpokladom stabilného a úspešného vývoja nášho regiónu. Zámerom slovenského predsedníctva bude - prostredníctvom užšej regionálnej spolupráce - prispieť k zodpovednej a účinnej reakcii širšieho medzinárodného spoločenstva na uvedené globálne výzvy. Slovensko je presvedčené, že len široká spolupráca, súdržnosť a solidarita celého

medzinárodného spoločenstva vytvárajú reálnu šancu zabezpečiť ľudstvu aj v budúcnosti dôstojnú existenciu.

Počas slovenského predsedníctva vo V4 si pripomenieme 20. výročie vzniku Vyšehradskej skupiny, ktorej moderné základy a východiskový rámec vznikli na schôdzke prezidentov Českej a Slovenskej Federatívnej republiky a Poľskej republiky a premiéra Maďarskej republiky vo Vyšehrade 15. februára 1991. Vhodnou príležitosťou na zintenzívnenie propagácie značky V4 a prezentáciu najúspešnejších projektov a pozitívnych príkladov vyšehradskej spolupráce, bude aj 10. výročie založenia a začatia fungovania Medzinárodného vyšehradského fondu (MVF) so sídlom v Bratislave. V rámci pripomenutia si 20. výročia činnosti V4 vo februári 2011 zabezpečíme vydanie pamätnej euro-mince a pamätnej vyšehradskej známky.

V neposlednom rade, počas druhej polovice slovenského predsedníctva, bude jedna z krajín V4 – Maďarsko – predsedať Rade Európskej únie (po ňom sa, v druhej polovici roka 2011, ujme predsedníctva EÚ ďalší z členov V4 – Poľsko). V4 považuje túto časovú zhodu za zdroj synergie, keďže dve paralelné predsedníctva by si mohli - a mali - vzájomne pomáhať pri realizácii svojich pracovných programov.

Hlavné ciele a priority slovenského predsedníctva budú dosahované za dodržania týchto princípov:

- *kontinuita* – pokračujúca realizácia rozpracovaných projektov v oblasti odvetvovej spolupráce do ich úspešného zavŕšenia na prospech občanov V4; posilnenie V4 ako dynamického regionálneho zoskupenia členských štátov EÚ; posilnenie spolupráce v rámci V4 s cieľom vytvoriť silné, jednotné a dynamické zoskupenie v rámci strednej Európy;
- *súdržnosť* – spolupatričnosť a solidaritu vyšehradských krajín posilňovať prehĺbovaním ich konzultačného a koordinačného mechanizmu, zlepšením súčinnosti exekutív, rezortov a inštitúcií v záujme formulovania spoločných pozícií a stanovísk v dôležitých otázkach spoločného záujmu, predovšetkým v oblasti agendy EÚ a vytypovaných úsekov odvetvovej spolupráce V4, vrátane otázok energetickej bezpečnosti, najmä vo svetle „*Deklarácie budapeštianskeho energetického samitu V4+*“ z 24. februára 2010;
- *solidarita* – zintenzívnením vzájomných vzťahov v rámci krajín V4 podporovať ďalší rozvoj spolupráce V4 s krajinami západného Balkánu a so štátmi Východného partnerstva, ako aj ich ambície smerom k európskej, resp. euroatlantickej integrácii, s využívaním mechanizmov a nástrojov MVF, ako aj EÚ;
- využívanie výhod a nástrojov priamej spolupráce a výmen po línii regionálnych samosprávnych inštitúcií, obcí a miest, ako aj kapacít vedeckých centier, akademických kruhov a mimovládnych organizácií (MVO) štátov V4, v záujme praktickej podpory spoločných projektov, posilňovania vyšehradských kontaktov a výmen študentov i mládeže a upevňovania rozvoja občianskej spoločnosti s využívaním nástrojov MVF, verejnoprávnych televízií, rozhlasov a príslušných platforiem MVO krajín V4;
- *informovanosť* – pravidelné informovanie verejnosti o činnosti a úspešných projektoch V4 a MVF prostredníctvom ústredných a regionálnych médií, kombinované s účinnejšou prezentáciou vyšehradskej spolupráce a jej aktivít v rámci krajín V4, v Bruseli a – ak je to potrebné – aj v hlavných mestách členských štátov EÚ.

KALENDÁR HLAVNÝCH SAMITOV

Prezidenti

jeseň 2010 miesto:Česká republika
2011 miesto:Maďarská republika

Predsedovia parlamentov

– aspoň jedno stretnutie

Predsedovia vlád

november/december 2010 miesto:Slovenská republika
jún 2011 miesto:Slovenská republika

Ministri zahraničných vecí

dve pracovné stretnutia na určené témy ZP/EÚ v termínoch s prihliadnutím na program aktuálneho predsedníctva EÚ:

jeseň 2010 miesto:Slovenská republika
– stretnutie na úrovni ministrov zahraničných vecí krajín V4 a západného Balkánu

jar 2011 miesto:Slovenská republika
– stretnutie na úrovni ministrov zahraničných vecí krajín V4 a Východného partnerstva

Počas slovenského predsedníctva v období júl 2010 – jún 2011 sa v kompetencii príslušných rezortov uskutočnia pracovné stretnutia a schôdzky ministrov a ďalších predstaviteľov, expertov v oblasti odvetvovej spolupráce V4. Detaily budú rozpracované v osobitnom operatívnom akčnom pláne slovenského predsedníctva V4.

ZAHRANIČNÁ POLITIKA

Spolupráca V4 v globálnych a regionálnych otázkach

Slovenské predsedníctvo mieni využívať platformu a koordinačný mechanizmus V4 na:

- **útku spoluprácu pri formulovaní pozícií krajín V4** v oblasti zmiernovania dôsledkov globálnej hospodárskej, finančnej a sociálnej krízy, ako aj pozície EÚ v rokovaniach o globálnych klimatických zmenách (vrátane finančných nástrojov na riešenie vplyvov klimatických zmien);
- flexibilnú výmenu názorov na problémy ohrozujúce medzinárodnú bezpečnosť, s dôrazom na bezpečnosť stredoeurópskeho regiónu; v ich rámci sa aktívne podieľať na príprave strategickej koncepcie NATO;
- **zintenzívnenie spolupráce pri zvyšovaní vonkajšej energetickej bezpečnosti krajín V4 – prepájaním regionálnych energetických sietí, posilňovaním spoločnej energetickej politiky EÚ a diverzifikáciou zdrojov, trás a dodávateľov energií a surovín;**
- **posilnenie spolupráce krajín V4 v oblasti predkladania kandidátúr do rozličných orgánov medzinárodných organizácií;**
- **posilňovanie európskeho globálneho prístupu k migrácii** – riadenie legálnej migrácie, boj proti nelegálnemu prisťahovalectvu a posilnenie synergie medzi migráciou a rozvojom jej východnej a juhovýchodnej dimenzie. Slovensko hodlá pokračovať aj v realizácii procesu „Budovania migračných partnerstiev - BMP“ a v projekte začatom počas českého predsedníctva EÚ. V komunikácii MZV krajín V4 bude venovať pozornosť otázkam inštitucionálneho a systémového prepojenia medzi **politikou migrácie a rozvojovou politikou.**

Spolupráca V4 v rámci EÚ

Strategické dokumenty EÚ

- V kontexte EÚ budú krajiny V4 aktívnejšie pri **presadzovaní ich spoločných politík** v rámci identifikovaných kľúčových oblastí a pri obhajovaní ich spoločných **záujmov** na báze spoločných pozícií, resp. koordinácie, v oblastiach regionálnej politiky EÚ. Budú sa aktívne zúčastňovať na diskusiách o makroregionálnych stratégiách vnútri EÚ, o implementácii Lisabonskej zmluvy a novej Lisabonskej stratégie Európa 2020, o tvorbe rozpočtu EÚ, ako aj na diskusiách o viacročnom finančnom rámci EÚ po roku 2013, o boji s klimatickými zmenami a adaptácii na ich nepriaznivé účinky, o reforme Spoločnej poľnohospodárskej politiky a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť. Budú tiež spolupracovať pri koordinovaní predkladania ich kandidátúr do orgánov EÚ, EK, EP, na sídla agentúr EÚ a pod. Krajiny V4 budú pokračovať vo výmene názorov na Stálu štruktúrovanú spoluprácu (SŠS) s cieľom zabezpečiť efektívne plnenie záväzkov vyplývajúcich z našej účasti na Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike (SBOP).
- prezentácia a propagácia spolupráce krajín V4 v hlavných mestách členských štátov EÚ;
- zdieľanie skúseností z realizácie **sektorových politík**, tzn. zaradiť diskusiu o nastavení sektorových politík ako súčasť dialógu s krajinami západného Balkánu a Východného partnerstva (skúsenosti z ekonomickej transformácie a reforiem vrátane sociálnej a hospodárskej zmeny; v prípade západného Balkánu aj z prístupového procesu do EÚ a rozvojovej spolupráce);
- zdieľanie **skúseností z prístupového procesu do eurozóny** vrátane realizácie systémových zmien smerujúcich ku konsolidácii verejných financií (v rámci V4);

- zdieľanie skúseností súvisiacich s **rotujúcim predsedníctvom EÚ (MR, PL)**;
- prioritou SR bude, aby sa vo väčšej miere využíval expertný formát V4 pri prerokúvaní, resp. tvorbe, legislatívy a aktov EÚ v rámci formácií Rady EÚ. Týmto prístupom by sa mali postupne vytvoriť predpoklady efektívnejšieho využívania formátu V4 v rámci EÚ a zároveň by to malo pomôcť pri vzájomnej podpore krajín V4 v nadväznosti na nadobudnutie účinnosti Lisabonskej zmluvy;
- formulácia spoločnej politiky V4 so zreteľom na špecifické potreby nášho regiónu a vytvorenie bázy pre koordinovanú lobistickú činnosť v záujme priaznivého formovania energetickej politiky EÚ;
- vyvinutie adekvátnej formy spolupráce v záujme dosiahnutia vyššieho podielu alokovaných finančných zdrojov EÚ na všetky regionálne infraštrukturálne projekty s cieľom posilnenia energetickej bezpečnosti regiónu;
- pozorné sledovanie presadzovania spoločných regionálnych záujmov v procese tvorby Druhého akčného plánu (Energetická stratégia pre Európu 2011 – 2020) a v tvorbe architektúry a rozpočtu nového nástroja EÚ pre energetickú bezpečnosť a infraštruktúru;
- užšia spolupráca krajín V4 v diskusiách o energetickej legislatíve na zasadnutiach pracovnej skupiny vysokých predstaviteľov pre energetiku.

Európska služba pre vonkajšiu činnosť

- **konzultácie** otázok spojených s postupným vytváraním a činnosťou **Európskej služby pre vonkajšiu činnosť** (ESVČ) v rámci V4, výmena skúseností a prípadná koordinácia postupu – eventuálne aj s ďalšími „podobne zmýšľajúcimi“ krajinami;
- konzultácie v oblastiach: **príprava a vysielanie diplomatov z národnej diplomacie do ESVČ**, metodika a proces výberu personálu do ESVČ, kompetencie a rozsah agendy ESVČ, obsadenie konkrétnych, najmä vyšších postov v ESVČ.

Regionálna politika

- výmena skúseností z realizácie prvej etapy Stratégie EÚ pre región Baltského mora a úzka súčinnosť krajín V4 pri finalizácii príprav a schvaľovaní návrhu Stratégie EÚ pre dunajský región;
- na základe námetu prezentovaného prezidentom SR na samite prezidentov V4 v poľskom Sopote (11. – 12. 9. 2009) bude V4 presadzovať ďalšiu diskusiu o vyšehradskom regióne ako o jednom z perspektívnych nových makroregiónov EÚ. Vyšehradský región spĺňa základné predpoklady a znaky, ktoré umožňujú začať komplexné expertné posúdenie návrhu, ako prirodzeného nového makroregiónu EÚ.

Aktivity V4 voči krajinám západného Balkánu a Východného partnerstva

- pokračovanie v realizácii rozpracovaných diplomatických aktivít V4 a v presadzovaní projektov V4 v rámci kontinuity programu doterajších predsedníctiev v prioritných témach západného Balkánu a Východného partnerstva;

Stabilizácia krajín západného Balkánu, ich európska a euroatlantická integrácia

- **podpora integračného procesu krajín západného Balkánu (ZB)**. Integrácia do EÚ a politika otvorených dverí NATO sú strategickými nástrojmi zabezpečenia stability, demokracie a prosperity v Európe; presadzovanie rozširovania EÚ ako jedna z priorit Únie; posilnenie väzieb medzi NATO a krajinami západného Balkánu a konštantné presadzovanie politiky „otvorených dverí“ Aliancie; podpora krajín ZB v dosahovaní

vyšších úrovni ich integrácie; podpis a ratifikácia Prístupovej zmluvy Chorvátska do EÚ; podpora novej politickej kvality regionálnej spolupráce s využitím skúseností V4 so vzájomnou podporou v integračných procesoch ako hlavnou prioritou politiky všetkých zúčastnených krajín;

- **spolupráca krajín V4** v oblasti **predvstupovej pomoci** krajinám západného Balkánu;
- spoločné **odovzdávanie** skúseností a odborných poznatkov Vyšehradskej skupiny krajinám západného Balkánu **z prístupového procesu do EÚ a NATO**, s využitím doterajších i prebiehajúcich aktivít krajín V4; spoločné semináre, workshopy a videokonferencie za účasti expertov ministerstiev zahraničných vecí a iných vládnych orgánov krajín V4; diplomatické misie s aktívnym zaangažovaním predstaviteľov mimovládneho a akademického sektora; vypracovanie uceleného programu odovzdávania skúseností krajín V4 krajinám ZB s využitím zdrojov MVF; príprava a realizácia projektov Vyšehrad+;
- **odovzdávanie spoločných skúseností V4 v oblasti regionálnej spolupráce** krajinám západného Balkánu;
- zabezpečenie koherencie rozvojovej pomoci poskytovanej krajinami V4 a inými medzinárodnými donormi krajinám západného Balkánu (organizácia expertného stretnutia na túto tému); úzke kontakty s regionálnymi iniciatívami v priestore juhovýchodnej Európy (CEI/Stredoeurópska iniciatíva/, SEEC/Proces spolupráce v juhovýchodnej Európe/, RCC/Rada pre regionálnu spoluprácu/, BSEC/Čiernomorská hospodárska spolupráca/) s cieľom zabezpečiť koherentný prístup k rozvojovým politikám prepojeným na politiky EÚ;
- podpora mobility a medzil'udských kontaktov, okrem iného presadzovaním ďalšej liberalizácie vízovej povinnosti a podporou štipendií pre študentov z krajín západného Balkánu.

Východné partnerstvo a prehĺbená spolupráca v rámci východnej dimenzie Európskej susedskej politiky

S cieľom úspešnej realizácie tejto zahraničnopolitickej priority slovenské predsedníctvo V4 má záujem:

- zdôrazniť význam a osobitný prínos Východného partnerstva, ktoré je špecifickou východnou dimenziou Európskej susedskej politiky, pre Európsku úniu;
- zabezpečiť efektívnu implementáciu Východného partnerstva so zreteľom na jeho bilaterálny a multilaterálny rozmer. Aktívna angažovanosť V4 by mala napomôcť dosahovanie konkrétnych výsledkov v rozličných oblastiach spolupráce, napríklad v **energetike, hospodárstve, v oblasti spravodlivosti, vnútra, ľudských práv a demokratizácie**, ako aj budovanie administratívnych kapacít. V tomto ohľade budú pokračovať snahy smerom k zabezpečeniu aktívnej účasti všetkých dotknutých krajín, Európskej komisie a budúcich predsedníctiev Európskej únie. Odovzdávanie cenných skúseností bude prínosom pre východných partnerov;
- podporovať partnerské krajiny v úsilí **pokračovať v ekonomických a politických reformách** a s využitím intenzívnych väzieb prispievať k budovaniu spoločného priestoru hodnôt a štandardov na báze modelu Európskej únie a k celkovej modernizácii týchto krajín;
- venovať osobitnú pozornosť **prehľbovaniu vzťahov medzi krajinami V4** a partnerskými krajinami. Spolupráca medzi V4 a partnerskými krajinami by sa mala zameriavať na možný **pokrok v zjednodušení vízového režimu** v kontexte EÚ, hospodársky rozvoj,

odstraňovanie obchodných bariér, štandardizáciu, energetickú bezpečnosť, dialóg o ľudských právach a na ochranu hraníc. Krajiny V4 by tiež mali akcentovať dôležitosť užšej spolupráce s aktérmi občianskej spoločnosti v krajinách VP a podporovať budovanie kontaktov a výmenu skúseností medzi organizáciami občianskej spoločnosti v krajinách VP a ich partnermi v krajinách V4;

- odovzdávať spoločné skúsenosti V4 z oblasti regionálnej spolupráce krajinám Východného partnerstva;
- podporovať mobilitu a medzilidské kontakty, okrem iného presadzovaním ďalšieho uľahčovania vízového styku a podporou štipendií pre študentov z krajín Východného partnerstva;
- vypracovať spoločné projekty Východného partnerstva, ktoré sa budú realizovať v partnerských krajinách (Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Moldavsko, Ukrajina); identifikovať vhodné projekty pre krajiny VP a spoločne podporovať ich realizáciu prostredníctvom mechanizmov Východného partnerstva (platformy, spoločné aktivity);
- presadzovať zmysluplné alokácie prostriedkov VP na projekty spoločne identifikované Fórom občianskej spoločnosti ako vhodné na realizáciu v cieľových krajinách VP;
- iniciovať **stretnutie ministrov zahraničných vecí krajín V4** a partnerských krajín k otázkam týkajúcich sa Východného partnerstva;
- úzko spolupracovať pri **koncipovaní revidovaných externých mandátov Európskej investičnej banky (EIB)** s cieľom zabezpečiť teritoriálne vyvázenejšie rozdelenie finančnej podpory EIB medzi južnou a východnou skupinou štátov.

Spolupráca V4 v oblasti poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA)

Cieľom slovenského predsedníctva bude:

- podpora spolupráce krajín V4 v oblasti ODA s ohľadom **na vývoj v oblasti západného Balkánu** a prediskutovanie nových možností spolupráce na základe princípov efektívnosti rozvojovej pomoci; angažovanosť rezortov financií a spolupráca v rámci ODA;
- medzinárodná výmena skúseností a informácií pri realizácii politiky regionálneho rozvoja krajín V4.

V4 a spolupráca s tretími krajinami a regionálnymi organizáciami

- V4 bude presadzovať vhodné formy spolupráce a spoločné aktivity s **inými regionálnymi združeniami**, napr. s krajinami Beneluxu, Baltského mora, Severskou radou, Radou pre spoluprácu krajín Perzského zálivu, krajinami strednej Ázie, ako aj s ďalšími partnermi, Nemeckom, Japonskom, Izraelom, USA, Ruskej federácie a Tureckom.
- V tomto smere Slovensko navrhuje uskutočnenie **expertných zahraničnopolitických konzultácií V4+** k aktuálnym témam medzinárodného vývoja a regionálnej situácie, odborné semináre o skúsenostiach z regionálnej a cezhraničnej spolupráce V4 s partnerskými inštitúciami z vyššie uvedených zoskupení, resp. krajín. Príslušné podrobnosti a návrh kalendára konzultácií, medzirezortných stretnutí a odborných podujatí budú dohodnuté osobitne a budú súčasťou operatívneho akčného plánu programu predsedníctva.
- V súlade s odvetvovými prioritami (cestovný ruch) bude V4 podporovať realizáciu spoločných projektov prezentácií vyšehradských krajín v oblastiach cestovného ruchu a ekonomiky, t. zn. prezentáciu vyšehradského regiónu ako atraktívnej turistickej

destinácie v rámci spoločných expozícií V4 na vybraných medzinárodných veľtrhoch cestovného ruchu a zároveň ako regiónu vhodného pre priame zahraničné investície s vysokou pridanou hodnotou.

- Predsedníctvo zorganizuje v Bratislave workshop V4 a Japonska o spolupráci a podpore malého a stredného podnikania a spoločný investičný seminár V4 v Tokiu.

Spolupráca V4 pri využívaní diplomatickej siete a na úseku konzulárno-vízovej pomoci

Na základe odporúčaní pracovnej skupiny zriadenej ministrami zahraničných vecí V4 sa bude predsedníctvo:

- usilovať o dosiahnutie **užšej spolupráce pri poskytovaní pomoci občanom V4 v tretích krajinách, kde niektorý zo štátov V4 nemá svoje diplomatické/konzulárne zastúpenie**, resp. je ťažko dosiahnuteľné (*vo veľkých krajinách*);
- vyvíjať úsilie o dosiahnutie zmluvného zastupovania pri vydávaní víz občanom v tretích krajinách, kde niektorý členský štát V4 nemá svoje diplomatické/konzulárne zastúpenie;
- pokračovať v užšej spolupráci a komunikácii ministerstiev zahraničných vecí krajín V4 na úseku koordinácie procesov racionalizácie diplomatickej a konzulárnej prítomnosti krajín V4 v zahraničí; s týmto cieľom sa usilovať o vzájomnú podporu a hľadanie možností efektívnejšieho, prípadne aj spoločného využívania priestorov a budov vo vlastníctve niektorej z krajín V4; posudzovať realizáciu návrhov na spoločné zdieľanie budov a využívanie konzulátov V4 vo vytypovaných krajinách;
- koordinovať politický postup V4 v konzulárno-vízovej oblasti voči krajinám, ktoré aplikujú iné vízové režimy vo vzťahu k štátom V4, než k ostatným členským štátom EÚ;
- rozvíjať úvahy o možnom racionálnejšom spoločnom využití možností novej ESVČ.

SPOLUPRÁCA VNÚTRI KRAJÍN V4 – SEKTOROVÉ POLITIKY

KULTÚRA, MÉDIA

Počas svojho predsedníctva bude Slovensko podporovať dobrovoľníctvo v kultúrnej oblasti, v súlade s iniciatívou EÚ „*Európsky rok dobrovoľníckych činností podporujúcich aktívne občianstvo (2011)*“. Mimoriadne vítaná bude výmena skúseností a spoločné projekty pri využívaní existujúcich komunitárnych programov na podporu dobrovoľníctva (*Európa pre občanov, Kultúra*).

Slovenské predsedníctvo vo V4 bude pokračovať:

- v diskusii o vykonávaní pracovného plánu Rady EÚ pre kultúru na roky 2008 – 2010 a o novom pracovnom pláne na nasledujúce obdobie, ako aj o budúcom programovom období EÚ;
- v diskusii o úlohe kultúrneho a tvorivého sektora v krajinách V4;
- v diskusii o kultúrnom dedičstve a jeho prínose k rozvoju kultúrneho turizmu;
- v podpore medzikultúrneho dialógu, kultúrnej diverzity a súvisiacich programov v štátoch V4 a v susedných regiónoch – vrátane realizácie uvedených schválených projektov V4:
 1. *Literárna antológia krajín V4* v španielsko-anglickej verzii;
 2. *Kolokvium knižnično-informačných expertov z krajín V4*, ktoré rozvíja úzku spoluprácu knižničných pracovníkov krajín V4;
 3. *Pracovná skupina pre kultúrne dedičstvo štátov V4*;
 4. novo navrhnutý projekt *Vyšehradské dni 2011*;
 5. pokračovanie projektu *Letnej školy manažérov svetového dedičstva UNESCO v krajinách V4*;
 6. *Výmena skúseností z využívania štrukturálnych fondov v oblasti kultúry* prostredníctvom interaktívnej internetovej stránky a nových podujatí na výmenu poznatkov, analýzu výsledkov a bariér v použití prostriedkov EÚ;
 7. spolupráca krajín V4 v oblasti filmového umenia formou konferencií a stretnutí odborníkov krajín V4, ako aj organizáciou prehliadok a festivalov, ktoré obyvateľom krajín V4 predstavia a priblížia kultúru ich najbližších susedov a diskusiou o procese digitalizácie kín v krajinách V4.

Slovenské predsedníctvo po línii odborov kultúrnej a verejnej diplomacie ministerstiev zahraničných vecí krajín V4 a za aktívnej účasti ministerstiev kultúry štátov V4 a MVF podporí realizáciu spoločných kultúrno-umeleckých projektov a prezentačných vystúpení V4 v sídle inštitúcií EÚ v Bruseli a v hlavných mestách členských štátov EÚ:

- spoločný kultúrno-umelecký program umelcov a telies z krajín V4 v Bruseli pri príležitosti 20. výročia vzniku Vyšehradskej skupiny a ďalší spoločný vyšehradský projekt v hlavnom meste predsedníckej krajiny V4;
- spoločné projekty a podujatia v rámci aktivít inštitútov a kultúrnych centier krajín V4, najmä pri príležitosti 20. výročia vzniku Vyšehradskej skupiny a 10. výročia založenia Medzinárodného vyšehradského fondu.

Spoločné iniciatívy V4 v oblasti kultúrnej diplomacie:

- pokračovanie v úsilí predstaviť región V4 aj prostredníctvom kultúrneho dedičstva „*prienik 4 kultúr – 1 odkaz, 1 posolstvo*“;

- koordinácia spoločnej propagácie kultúrneho odkazu a hodnôt regiónu V4 v rámci rozličných formálnych i neformálnych zoskupení, ktorých členmi sú krajiny V4 (napr. *Stredoeurópska kultúrna platforma, ASEF, EUROMED, Východné partnerstvo*);
- spoločná prezentácia regiónu počas podujatí Európskych hlavných miest kultúry a prezentácia kultúrneho dedičstva SR v zozname UNESCO.

Spolupráca verejnoprávnych televízií a rozhlasov krajín V4 (Informovanosť)

- Slovenské predsedníctvo bude iniciovať diskusiu a podporovať spoluprácu v oblasti financovania verejnoprávnych vysielateľov; ako ukážka dobrej praxe budú prezentované Zmluvy o obsahoch, cieľoch a zabezpečení služieb verejnosti v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania, ktoré boli podpísané medzi štátom/MK a Slovenským rozhlasom a Slovenskou televíziou v decembri 2009.
- Slovenská televízia (STV) a verejnoprávne televízie ďalších vyšehradských krajín budú počas predsedníctva SR vo V4 informovať verejnosť o všetkých významných aktivitách Vyšehradskej skupiny a projektoch MVF, vrátane spravodajského reportážneho pokrývania medzinárodných udalostí.
- STV pripraví v r. 2010 festival tvorby regionálnych televíznych štúdií Vyšehradská pečať, ktorý bude spojený so spoločným projektom televíznych štúdií krajín V4. *Vyšehradská pečať* je festival tvorby regionálnych televíznych štúdií spojený so spoločným projektom TV štúdií krajín V4. Budúci ročník sa uskutoční pod taktovkou košického štúdia STV v priebehu leta 2010.
- STV bude pokračovať vo vysielaní publicistického cezhraničného mesačníka *Kvarteto*, ktorý sa prezentuje divákovi vo všetkých krajinách V4.. Mesačník vzniká v spolupráci regionálnych štúdií STV v Košiciach a Banskej Bystrici, ČT v Ostrave a Brne, MTV v Szegede a Miskolci a TVP v Ržešove a Krakove. Hlavnou témou tohto publicistického magazínu je predstavenie života a výmena aktuálnych skúseností občanov v jednotlivých mestách a obciach (*viac na www.v4tv.eu*).
- Verejnoprávne rozhlasové krajiny V4 zintenzívnia spoluprácu a programovú výmenu s cieľom sprístupniť a sprostredkovať svojim poslucháčom čo najviac informácií o aktuálnom živote, úspechoch, pozitívnych skúsenostiach a propagácie spoločných aktivít regiónu V4.
- Predsedníctvo bude podporovať aktivity V4 v oblasti verejnej diplomacie. V tomto ohľade môže verejnosť a všetky zainteresované inštitúcie získať ďalšie relevantné informácie o vyšehradskej spolupráci a aktuálnych aktivitách MVF v oblasti verejnoprávneho rozhlasového a televízneho vysielania na stránkach: www.visegradgroup.eu a www.visegradfund.org.

VZDELÁVANIE, VEDA A VÝSKUM, VÝMENA MLÁDEŽE, ŠPORT:

Vzdelávanie:

- Rezorty školstva budú pokračovať v spolupráci s MVF pri poskytovaní štipendijných miest študentom v rámci všetkých jeho študijných programov.

Mládež:

- Podpora užšej regionálnej spolupráce medzi krajinami V4 bude spočívať v naplnení všeobecných cieľov komunitárneho programu EÚ „*Mládež v akcii*“ s dôrazom na podporu a rozvoj dobrovoľníckej práce, mobility mládeže vo všetkých formách, podporu dlhodobých mládežníckych projektov a iniciatív na regionálnej a miestnej úrovni, podporu

pri uznávaní neformálneho vzdelávania a podporu a rozvoj výskumu mládeže v regióne V4.

Šport:

- Projekt „Olympijské nádeje“ je zameraný na najlepších juniorských športovcov (14 až 18 r.). Cieľom je poskytnúť im možnosť – prostredníctvom súťaží v krajinách V4 – potvrdiť svoj výkon a status „olympijských nádejí“ vo svojej športovej disciplíne. Projekt bude pokračovať aj počas slovenského predsedníctva.

Veda a výskum:

- Fórum Akadémií vied V4 zabezpečuje realizáciu a koordináciu postupu pri presadzovaní záujmov členských krajín v európskom výskumnom priestore a koordináciu ostatných aktivít v rámci EÚ s dôrazom na účasť v európskych výskumných programoch a vytváranie sietí excelentnosti. Aktuálnymi spoločnými iniciatívami sú Cena pre mladých vedeckých pracovníkov, organizovanie letných škôl pre mladých vedeckých pracovníkov a vydávanie spoločného spoločenskovedného periodika Stredoeurópsky časopis sociálnych a humanitných vied (Central European Journal of Social Sciences and Humanities).
- V roku 2010 bude vyhlásená výzva na podávanie bilaterálnych projektov s Maďarskom na roky 2011 – 2012. Počas roku 2010 sa budú financovať projekty s Poľskom a Českou republikou vybrané, v rámci výziev na roky 2010 – 2011. Fórum Akadémií vied V4 sa v oblasti vedy a výskumu bude orientovať na nasledujúce segmenty:

I. Neživá príroda

- energetika, modernizácia tradičných a vývoj alternatívnych zdrojov energie, ako aj spoločné iniciatívy v oblasti prepravy a dodávok plynu do krajín V4;
- klimatické zmeny a ich hospodárske, ekonomické a sociálne dopady;
- budovanie a vzájomné prepojenie diaľničnej siete krajín V4;
- voda ako strategická surovina, zachovanie jej kvality a ochrana vodných zdrojov;
- budovanie Európskeho technologického inštitútu a zapojenie krajín V4 do jeho štruktúr;

II. Živá príroda a chemické vedy

- zdravie ľudí a zvierat – výskum etiológie a patogenézy ochorení ľudí a zvierat, zvýšenie efektivity diagnostických a terapeutických postupov v humánnej a veterinárnej medicíne;
- manažment životného prostredia – komplexné poznávanie vzťahov medzi zložkami ekosystémov, vzťahy medzi rôznymi biotopmi, poznanie vplyvov našej civilizácie na ekológiu s cieľom optimalizovať manažment životného prostredia a zabezpečovať jeho trvalú udržateľnosť;
- bezpečné potraviny – výskum možností vhodnej kombinácie klasických výrobných postupov v potravinárstve s novými špičkovými technológiami tak, aby sa pri výrobe potravín reflektovali rozsiahle poznatky o správnej výžive zdravého organizmu;
- nové látky – hľadanie nových látok s vlastnosťami vhodnými na ich použitie v rôznych oblastiach spoločenskej praxe.

III. Spoločnosť a kultúra

V rámci odvetvovej regionálnej spolupráce bude pomáhať vytvárať rámce pre vednú spoluprácu v oblasti spoločenských a humanitných vied a vied o umení, so sústredením sa na otázky:

- vnímanie priebehu dejinných udalostí v regiónoch a subregiónoch krajín V4;

- etnicko-kultúrna rozmanitosť ako vklad do kultúrnej mozaiky v priestore krajín V4 a Európy;
- súčasné kultúrno-umelecké trendy – medzi lokálnou ukotvenosťou a globálnou distribúciou;
- hospodársky priestor krajín V4 – hľadanie nových orientácií v kontexte Európy i sveta;
- región strednej Európy (V4) – sociálno-priestorovo diverzifikované územie medzi chudobou a prosperitou.

Občianska dimenzia vyšehradskej spolupráce

Na základe iniciatívy prezidenta SR prezentovanej na plenárnom zasadnutí samitu prezidentov V4 v Sopote 11. – 12. septembra 2009 budeme presadzovať realizáciu návrhu *Medzinárodnej vyšehradskej ceny prezidentov V4*. Slovenské predsedníctvo bude koordinovať diskusiu o štatúte ceny a rámci jej možnej implementácie.

Medzinárodný vyšehradský fond nadviaže na doterajšie úspešné aktivity a bude orientovať realizáciu projektov na posilňovanie vyšehradskej občianskej spolupatričnosti, najmä v oblastiach akademických a štipendijných výmen, kultúry, cestovného ruchu, vedy a výskumu, oficiálnej rozvojovej pomoci a cezhraničnej spolupráce.

FINANCIE

Predstavitelia ministerstiev financií, spoločne so všetkými relevantnými ministerstvami zodpovednými za riadenie fondov EÚ, monitoring výdavkov a zjednodušovanie postupov realizácie financovania, zamerajú spoločné konzultácie a aktivity na tieto oblasti:

Témy:

Fondy EÚ

- finančné riadenie štrukturálnych fondov a Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo;
- operačné programy – výmena skúseností s ukončovaním programov realizačnej fázy programového obdobia 2007 – 2013, používanie tzv. paušálneho prístupu (flat-rate), sledovanie neprekrývania sa výdavkov, certifikácia, nezrovnalosti a horizontálne priority;

Revízia rozpočtu EÚ a budúci viacročný finančný rámec

- realizovanie konzultácie o revízii rozpočtu EÚ (ako aj jeho jednotlivých zložiek) a následné zváženie prípadného spoločného postupu pri presadzovaní spoločných priorít a záujmov v rámci revízie rozpočtu EÚ;
- výmena informácií o prioritách v oblasti rozpočtu EÚ v kontexte rokovaní o podobe budúceho viacročného finančného rámca, ktoré sa očakávajú v priebehu roka 2011;

Informatizácia spoločnosti

- výmena skúseností v oblasti informatizácie spoločnosti;

Kontrola

- priebežný monitoring zdrojov/prostriedkov získaných z rozpočtu EÚ, ako aj zdrojov získaných od iných krajín za základe medzinárodných zmlúv a ich riadne vynakladanie;

Finančný trh

- spoločný prienik na tretie trhy; EXIMBANKA SR bude, v rámci svojho produktového portfólia v oblasti financovania, poistenia a zaistenia exportných úverov, presadzovať rozšírenie spolupráce medzi inštitúciami a súvisiacimi orgánmi krajín Vyšehradskej skupiny, napr. pri spoločnom prieniku na tretie trhy.

Colníctvo

- rozvoj elektronického colníctva vrátane konzultácií a výmeny skúseností v rámci V4;
- zlepšenie informovanosti podnikateľskej verejnosti o plánovaných aktivitách a zmenách v oblasti colnej legislatívy a legislatívy v oblasti správy spotrebných daní, vybudovanie informačného centra;
- zabránenie porušovaniu predpisov v colnej oblasti, ako aj v oblasti správy spotrebných daní;
- ochrana práv duševného vlastníctva;
- predchádzanie, odhaľovanie a vyšetrovanie trestnej činnosti, ktorá má cezhraničný charakter so zapojením krajín V4;
- rozvoj v oblasti špeciálnych foriem spolupráce v rámci dohovoru Neapol II;
- spolupráca krajín V4 v oblasti budovania vzťahov s Ukrajinou, najmä pri definovaní spoločných podmienok na výmenu informácií, poskytnutie podpory cestným a železničným dopravcom pri podávaní predbežných colných vyhlásení a vybudovanie rovnakého technického zabezpečenia kontroly tovaru na vonkajšej hranici EÚ zo strany krajín V4 s cieľom predchádzať pašovaniu a nelegálnej preprave tovaru do EÚ cez územie štátu V4, ako aj uľahčenie obchodnej výmeny a maximalizácia priepustnosti hraničných prechodov pre automobilovú dopravu;
- zriadenie kontaktných bodov cezhraničnej spolupráce, ktoré by zefektívnili a skoordinovali spoluprácu pri spoločných akciách, operatívnej výmene informácií, najmä v oblasti pašovania tovarov podliehajúcich spotrebným daniam, ako aj užšia spolupráca kontrolných mobilných skupín a príslušných zložiek v krajinách V4.

Dane

Budú pokračovať činnosti a diskusie na uvedené témy:

- nové trendy vývoja v riadení daňových správ;
- boj proti daňovým podvodom;
- zjednotenie výberu daní, ciel a poistných odvodov;
- zvyšovanie kvality interných výkonov daňových správ;
- zlepšenie postupov a regionálnej spolupráce pri odhaľovaní medzinárodných daňových únikov v oblasti priamych daní;
- zefektívnenie medzinárodnej administratívnej spolupráce a boja proti daňovým podvodom (DPH) so zameraním sa na obchody v rámci Európskej únie;
- podpora budovania sofistikovaných moderných nástrojov riadenia a odhaľovania rizikových daňových subjektov.

REGIONÁLNY ROZVOJ

V oblasti regionálneho rozvoja chce Slovensko naďalej:

- posilňovať územnú súdržnosť krajín V4 s dôrazom na rozvoj regiónov a pri rešpektovaní osobitostí každého územia;
- podporovať vytvorenie nových územných partnerských vzťahov a možností spolupráce, ktoré vyplývajú z nariadenia ES o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS) a územnú spoluprácu subjektov, ktoré pôsobia na regionálnej a lokálnej úrovni, napríklad v rámci projektov Európskej územnej spolupráce;
- presadzovať aktívnu účasť štátov V4 v diskusii o budúcom smerovaní a vývoji Európskej územnej spolupráce po roku 2013, t. zn. cieľ č. 3 Európskej komisie;
- podporovať spoluprácu pri presadzovaní spoločných pozícií v procese prípravy budúceho programového obdobia po roku 2013, vrátane včasného a jasného stanovenia pravidiel a snahy o stabilizáciu implementačného prostredia štrukturálnych fondov ES;
- zaoberať sa otázkami politiky rozvoja miest a obcí s osobitným zreteľom na znevýhodnené mestské a vidiecke oblasti;
- podporovať tvorbu integrovaných plánov rozvoja miest a obcí, okrem iného aj snahou o formuláciu spoločných pozícií krajín V4 na úrovni pracovných skupín Rady EÚ a Európskej komisie;
- riešiť územné vzťahy (*mesto – vidiek, centrum – periféria*), problematiku aglomerácií, metropolitných oblastí a trvalo udržateľný územný rozvoj;
- spolupracovať pri príprave spoločnej pozície v rámci diskusie o budúcnosti politiky súdržnosti EÚ;
- vymieňať si skúsenosti z problematiky koordinácie a doplnkovosti s osobitným zreteľom na politiky a projekty financované z rozličných zdrojov (napr. SPP, štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu atď.);
- realizovať projekty štrukturálnych fondov a ISPA/KF (Nástroj štrukturálnych politík v predvstupovom období), Kohézneho fondu v programovom období 2004 – 2006 a spolupracovať s riadiacimi orgánmi operačný program *Doprava*, operačný program *Životné prostredie* a *Regionálny operačný program* pri príprave projektov v programovom období 2007 – 2013;
- zmierňovať vplyv svetovej finančnej krízy na krajiny V4 a potenciálne dôsledky na realizáciu projektov financovaných z fondov EÚ, ako aj identifikovať vhodné modely delby kompetencií medzi národnou a regionálnou úrovňou pri implementácii štrukturálnych fondov EÚ;
- podporovať realizáciu a výmenu poznatkov a skúseností medzi národnými tímami krajín V4 v rámci iniciatívy JEREMIE, JESSICA a JASPERS;
- podporovať realizáciu projektov horizontálnych priorít trvalo udržateľného rozvoja;
- analyzovať skúsenosti so zakladaním EZÚS, budúcnosť tohto nástroja v rámci európskej územnej spolupráce, ako aj identifikovať spoločné témy, ktoré je možné rozvinúť do projektov v rámci programov cezhraničnej a medzinárodnej územnej spolupráce; vymieňať si skúsenosti z účasti na programoch Európskej územnej spolupráce (národné schémy spolufinancovania, modely prvostupňovej kontroly, podpora príjemcov, pridaná hodnota, synergia s hlavnými programami atď.).

Rozvoj spolupráce v oblasti:

- základnej infraštruktúry, ktorá by mala zostať jedným z pilierov pri určitej rovnováhe s prioritou Lisabonskej stratégie – so znalostnou ekonomikou;
- integrovanej politiky revitalizácie sídlisk a rozvoja miest prostredníctvom tvorby a zabezpečovania vyššej kvality verejných priestranstiev modernizáciou sietí infraštruktúry a zlepšenia energetickej efektivity;
- znižovania administratívnej náročnosti využitia fondov EÚ, vrátane optimalizácie pravidiel štátnej pomoci pri cezhraničnej spolupráci s krajinami V4 z pohľadu partnerstva rôznych hráčov regionálneho rozvoja pri žiadaní prostriedkov z verejných zdrojov;
- tvorby a realizácie Dunajskej stratégie, ktorá by mohla byť príkladom pre projekt prepojenia dunajskej cesty a Baltského mora pomocou vážskej a odrianskej vodnej cesty.

Regionálna infraštruktúra

- Na základe výstupov zo Spoločného dokumentu územného rozvoja krajín V4+2 budeme pokračovať v prácach na riešení spoločných koncepčných zámerov v nenadväzujúcich/ nekontinuálnych rozvojových oblastiach, rozvojových osiach a dopravných koridoroch z úrovne územného rozvoja krajín V4+2.

DOPRAVA

Rezorty dopravy sa v rámci plánovaných aktivít budú zaoberať týmito prioritami:

- pokračujúca spolupráca krajín V4 v procese prípravy novej Bielej knihy o európskej dopravnej politike s cieľom formulovať spoločnú pozíciu;
- pokračujúca spolupráca krajín V4 v procese revidovania Politiky transeurópskych dopravných sietí s cieľom formulovať spoločnú pozíciu a priority;
- intenzívne úsilie pri podpore rozvoja koridorov medzinárodnej železničnej nákladnej dopravy a cestnej infraštruktúry v rámci Transeurópskej dopravnej siete (*TEN-T*), ako aj snaha podporovať rozvoj Európskeho systému riadenia železničnej dopravy (*ERTMS*);
- možnosti rozvoja a výstavby spoločných vodných ciest;
- negatívny vplyv hospodárskej krízy na rozvoj dopravy a jej výstavbu, kontinuita a podpora spolupráce pracovných skupín V4.

PÔDOHOSPODÁRSTVO

V tomto sektore je hlavnou úlohou posilňovať koordinačný a konzultačný mechanizmus vyšehradskej spolupráce s cieľom nachádzať spoločné pozície a stanoviská v otázkach spoločných záujmov a ich jednotné presadzovanie na pôde významných inštitúcií (napr. EÚ, OECD, WTO, FAO a pod.). Realizácia by sa mala zamerať na tieto prioritné oblasti:

- spoločný postup V4 v snahe zabrániť poklesu stavov hospodárskych zvierat a v snahe o revitalizáciu mliekarenského sektora;
- spoločný postup V4 pri riešení súčasnej situácie na trhu, návrh opatrení na zabránenie zneužívania dominantného postavenia na trhu zo strany nadnárodných reťazcov voči dodávateľom a spracovateľom potravín, s osobitným zreteľom na malých a stredných výrobcov, podpora vytvárania združení výrobcov a presadzovania ich záujmov voči monopolom;
- v oblasti bezpečnosti potravín krajiny V4 by mali vyvinúť spoločné úsilie v snahe eliminovať problémy súvisiace s dovozom nízkokvalitných poľnohospodárskych výrobkov z tretích krajín a následne presvedčiť Európsku komisiu, aby lobovala - v rámci

rokovaní WTO - za lepšie riadenie dovozov nízkokvalitných a zdravotne škodlivých potravín do členských štátov EÚ, čo – o. i. - povedie k vyššej motivácii zlepšovať kvalitu potravín;

- spoločný postup v snahe minimalizovať rozdiely medzi „novými“ a „starými“ členskými štátmi EÚ a dosiahnuť ich zrovnoprávnenie v oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky počas rokovaní o jej budúcej podobe po roku 2013, využívajúc pritom synergický efekt maďarského a poľského predsedníctva EÚ;
- spoločný postup krajín bez prístupu k morským prístavom (SR, ČR, MR) pri presadzovaní zámeru zaviesť nový osobitý nástroj spoločnej organizácie na trhu s obilninami v rámci EÚ – poskytovanie finančnej podpory z rozpočtu EÚ na dopravu obilnín do morských a riečnych prístavov pre vnútrozemské krajiny Únie;
- diskusia o potenciálnych možnostiach eliminácie hrozby energetickej krízy prostredníctvom zvýšenia produkcie biopalív udržateľným spôsobom (resp. agrárnych surovín na ich výrobu) v rámci stredoeurópskeho zoskupenia; súčasťou diskusie by mali byť pozitíva a takisto všetky negatíva riešenia energetickej krízy rozširovaním výroby biopalív;
- diskusia o spoločnej pozícii v rokovaní počas Ministerskej konferencie o ochrane lesov v Európe (MCPFE);
- využitie Medzinárodného roku lesov vyhláseného OSN na rok 2011 ako nástroja na zvyšovanie povedomia verejnosti o význame lesov a lesného hospodárstva pre spoločnosť; diskusia o spoločnom smerovaní lesníckej politiky s hlavným zameraním tak na úrovni V4+2, ako aj na národnej úrovni;
- osloviť vo veci spolupráce a aktívne spolupracovať aj s inými krajinami EÚ (*najmä s Rumunskom a Bulharskom – v rámci V4+2*).

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

V environmentálnej oblasti sa vyšehradská spolupráca zameria na:

- eko-efektívny rozvoj v zmysle Stratégie EÚ 2020, stratégiu trvalo udržateľného rozvoja a stratégiu boja proti klimatickým zmenám krajín V4 a EÚ;
- problematiku odpadového hospodárstva s dôrazom na prevenciu, recykláciu a biologicky rozložiteľný odpad a zodpovednosť za nezákonnú cezhraničnú prepravu odpadov;
- posilnenie spolupráce v oblasti chemickej a priemyselnej bezpečnosti a spoluprácu v oblasti prevencie a nápravy environmentálnych škôd;
- cieľ biodiverzity po roku 2010 a novú Stratégiu EÚ pre biodiverzitu – hlavné priority krajín V4;
- pokračovanie spolupráce na úrovni expertov v oblasti ochrany pred povodňami a posudzovania povodňových rizík;
- podporu predkladania žiadostí o financovanie environmentálnych projektov z Medzinárodného vyšehradského fondu.

SPRAVODLIVOSŤ

Hlavné smery spolupráce:

- implementácia Memoranda o spolupráci v oblasti informačných technológií medzi rezortmi spravodlivosti krajín V4;

- spolupráca a vzájomná koordinácia pri pozíciách a stanoviskách krajín V4 vo vzťahu k aktuálne spracovávaným právnym aktom ES/EÚ v oblasti spravodlivosti;
- výmena informácií o projektoch národných reforiem v oblasti občianskeho a trestného práva (vrátane nových spôsobov alternatívnych sankcií a opatrení);
- vyvíjanie aktivít v oblasti justičného vzdelávania s dôrazom na zlepšenie implementácie legislatívy EÚ zo strany súdnych inštitúcií.

OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ

Spolupráca krajín V4 v oblasti vnútorných záležitostí sa zameriava najmä na zabezpečenie kontinuity predchádzajúcich aktivít zodpovedných orgánov v rámci policajnej spolupráce, verejnej správy, požiarnej ochrany a civilnej ochrany. V rámci externej dimenzie sa činnosť V4 upriami na očakávané rozšírenie schengenského priestoru v marci 2011, ďalšie zjednodušenie vízového styku krajín západného Balkánu a na problematiku migrácie.

Pracovné zasadnutia vedúcich predstaviteľov rezortov vnútra, koordinačné stretnutia expertov, ťažiskové podujatia a aktivity sa budú uskutočňovať v týchto oblastiach:

Policajná spolupráca

- Krajiny V4 budú pokračovať v pravidelných stretnutiach vedúcich predstaviteľov svojich policajných orgánov s cieľom vzájomne sa informovať o plnení spoločných aktivít a navrhnúť oblasti spolupráce v prihraničných regiónoch v ďalšom období;
- Spolupráca medzi krajinami V4 a Rakúskom v boji proti extrémizmu bude pokračovať prostredníctvom pracovnej skupiny štátov V4 a Rakúska pre boj s extrémizmom pod vedením Českej republiky;
- Prioritné témy spolupráce sú v súlade so závermi pracovnej skupiny krajín V4 a Rakúska pre boj s extrémizmom. Medzi tieto témy patrí neonacizmus a jeho prejavy, krajný nacionalizmus, trestné činy z nenávisti – tzv. „hate crimes“, islamistický extrémizmus a jeho konkrétne prejavy, eko-extrémizmus a zneužívanie internetu a moderných informačných technológií extrémistickými skupinami.

Verejná správa

Spolupráca krajín V4 v oblasti verejnej správy predstavuje užitočnú platformu pre vývoj a podporu spoločných názorov a záujmov aktivít krajín V4 v EÚ, Rade Európy a ďalších medzinárodných organizáciách. Okrem výmeny informácií a skúseností definuje predovšetkým smery ďalšieho rozvoja verejnej správy formou mapovania systémov verejnej správy a porovnávaním teoretických a praktických riešení problematiky v jednotlivých krajinách V4.

- Zameriame sa najmä na implementáciu „Stratégie inovácie a dobrej správy na miestnej úrovni“ v jednotlivých krajinách V4.

Požiarňa ochrana

- Budú dohodnuté konkrétne formy spolupráce zamerané na výmenu informácií v oblasti organizácie a fungovania integrovaného záchranného systému, výmenu informácií na úseku ochrany pred požiarimi, najmä v oblasti protipožiarnej bezpečnosti stavieb, ako aj na úseku operačného a operatívneho riadenia, hlavne v oblasti vzdelávania a výcviku.

Civilná ochrana

- Spolupráca v oblasti civilnej ochrany sa zameria predovšetkým na ochranu pred chemickými, biologickými, rádiologickými a jadrovými látkami s cieľom zlepšiť prevenciu, detekciu a reakciu na závažné udalosti spôsobené CBRN látkami. V tomto kontexte sa v septembri uskutoční cvičenie kontrolných chemických laboratórií civilnej ochrany SR a ČR;
- Bude pokračovať spolupráca pri príprave a implementácii spoločných projektov v oblasti zdokonalenia civilnej ochrany obyvateľstva krajín V4 v prípade vzniku rozsiahlej mimoriadnej udalosti s cezhraničnými účinkami.

Migrácia

- Krajiny V4 budú pokračovať v úsilí o ďalšie rozvíjanie východného a juhovýchodného rozmeru politik EÚ v oblasti vonkajšej migrácie prostredníctvom procesu a projektu „Budovanie migračných partnerstiev“ (BMP) a dôslednou realizáciou príslušných častí „Štokholmského programu“;
- Predsedníctvo sa zameria na úspešnú realizáciu poslednej fázy projektu a to najmä na expertné misie, záverečné stretnutia a prípravu druhej ministerskej konferencie BMP v marci 2011 v Budapešti;
- Realizovať sa bude aj spolupráca pri presadzovaní rovnakých záujmov v budovaní „Spoločného európskeho azylového systému“, ako aj vo vzťahu k európskemu „Paktu o prístahovalectve a azyle“ vzhľadom na spravodlivé delenie bremena migrácie v širšom európskom priestore.

Schengenský priestor

- Krajiny V4 budú na politickej aj expertnej úrovni aktívne podporovať ambície Bulharska a Rumunska stať sa členmi schengenského priestoru v marci 2011.

SPOLUPRÁCA V OBLASTI BEZPEČNOSTI A OBRANY

Ciele a hlavné priority medzirezortnej spolupráce v oblasti bezpečnosti a obrany:

- pokračovať v skúmaní možností spoločnej účasti krajín V4 v medzinárodných civilných a vojenských aktivitách krízového manažmentu;
- pokračovať v prizývaní predstaviteľov tretích krajín na stretnutia ministrov obrany a náčelníkov generálnych štábov ozbrojených síl krajín V4;
- v súlade s poľskou iniciatívou pokračovať vo vzájomnej spolupráci v záležitostiach týkajúcich sa zlepšenia spolupráce NATO a EÚ;
- pokračovať v diskusii o vytvorení spoločnej bojovej skupiny EÚ krajín V4;
- nadviazať na dosiahnuté výsledky v oblastiach (1) modernizácie katalógu výcvikových zariadení ozbrojených síl krajín V4, (2) plánovania spoločných vojenských cvičení krajín V4 a (3) využívania možností vojenských výcvikových priestorov krajín V4;
- pokračovať v spolupráci a výmene skúseností ozbrojených síl krajín V4 a civilných odborníkov z pôsobenia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu;
- pokračovať v realizácii spolupráce v oblastiach definovaných memorandom o porozumení a spolupráci krajín V4 vo vojensko-technickej oblasti; (Memorandum of Understanding among the Ministry of Defence of the Czech Republic, the Ministry of National Defence of the Republic of Poland, the Ministry of Defence of the Republic of Hungary and the

Ministry of Defence of the Slovak Republic on Co-operation in military technical matters).

- pokračovať v skúmaní možností realizácie mnohonárodných riešení pre spoločný rozvoj spôsobilostí krajín V4 v pôsobnosti národných riaditeľov pre vyzbrojovanie a národných riaditeľov pre spôsobilosti;
- pokračovať v skúmaní ďalších oblastí možnej spolupráce krajín V4, napr. oblasti vojenského vzdelávania.

HOSPODÁRSTVO, ENERGETIKA, CESTOVNÝ RUCH, KOOPERÁCIA OBCHODNÝCH KOMÔR

Hlavné sektory hospodárskej spolupráce

Energetika

Vyšehradská spolupráca v oblasti energetiky a vonkajšej energetickej bezpečnosti bude pokračovať v rámci činnosti pracovnej skupiny vysokých predstaviteľov vlád krajín V4 pre energetickú bezpečnosť (High Level Energy Working Group). Zároveň budeme pokračovať v spolupráci s ďalšími krajinami v rámci formátu V4+.

- V sektore elektroenergetiky navrhujeme spolupracovať pri implementácii legislatívnych návrhov III. legislatívneho balíčka pre vnútorný trh s elektrinou a plynom. Predmetom ich implementácie budú otázky národného regulátora, modelov vlastnickeho oddelenia (unbundlingu), maloobchodných trhov a prístupu k zásobníkom v sektore plynárenstva. Navrhujeme aj spoluprácu v rámci implementácie klimaticko-energetického balíčka, najmä zváženie možnosti spoločných projektov v oblasti obnoviteľnej energie a energetickej bezpečnosti.
- Zaistenie bezpečnosti dodávok považujeme za prioritu hlavne v sektore zemného plynu a ropy. Po kríze v dodávkach plynu v januári 2009 sa hlavným cieľom stalo zaistenie bezpečnosti dodávok prostredníctvom diverzifikácie zdrojov a prepravných trás aj vzhľadom na potrebu alternatívnych trás pre zásobovanie nášho regiónu ropou v prípade prerušenia dodávok cez ropovod Družba. V tejto súvislosti navrhujeme spoluprácu v týchto oblastiach:
 - a. Bezpečnosť dodávok – vyhodnotenie možností vzájomnej spolupráce krajín V4 v krízových situáciách: Jedným z nástrojov takejto spolupráce je posúdenie možnosti vytvorenia spoločného krízového plánu pre región V4 v zmysle návrhu nariadenia EP a Rady o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu. Tieto aktivity sú nevyhnutné na vylúčenie možnosti vytvorenia izolovaných energetických ostrovov v rámci nového systému bezpečnosti dodávok.
 - b. Zlepšenie vzájomných prepojení plynárenskej infraštruktúry z pohľadu jej využitia v prípade výpomocných dodávok vrátane reverzného toku plynu: Hlavnou prioritou je vytvorenie severojužného prepojenia cez všetky krajiny V4 medzi plánovanými LNG terminálmi v Poľsku a Chorvátsku, ako aj cez iné projekty plynárenskej infraštruktúry uvedené v Deklarácii budapeštianskeho energetického samitu V4+.
 - c. Pokračovanie a ďalšie posilňovanie spolupráce v záujme vytvorenia nového alternatívneho plánu dodávok ropy do všetkých krajín V4, ktoré sú v súčasnosti závislé od ropovodu Družba. Ďalšou zo spoločných úloh bude otvorenie diskusie na úrovni EÚ a získanie podpory úsilia krajín V4 zo strany Európskej komisie a ostatných členských štátov EÚ.

- d. Vypracovanie vonkajšej energetickej politiky EÚ prostredníctvom ďalšej implementácie spoločnej medzinárodnej právnej základne zameranej na zlepšenie dialógu a spolupráce s dodávateľskými a tranzitnými krajinami;
- e. Účinnnejšie kroky – v rámci platnej legislatívy – s cieľom eliminovať disfunkcie vnútorného trhu, ktoré bránia tvorbe mechanizmov solidarity v rámci krajín V4 a oslabujú likviditu trhu s plynom, ako aj prístup k energetickej infraštruktúre;
- f. Vyvinutie spoločného úsilia s cieľom získať väčšiu alokáciu finančnej podpory EÚ, a to najmä v rámci kohéznej politiky EÚ pre projekty infraštruktúry, ktoré nemajú negatívny vplyv na bezpečnosť dodávok ktoréhokolvek členského štátu a zvyšujú energetickú bezpečnosť regiónu V4;
- g. Vytvorenie pracovných skupín ad hoc, ktorých úlohou bude vypracovať konkrétne oblasti spolupráce v zmysle deklarácie samitu V4+ o energetike v Budapešti.

Priemysel a inovácie

Hlavnú prioritu ekonomického rozvoja predstavuje rast výkonnosti a konkurenčnej schopnosti ekonomík krajín V4 a mobilizácia faktorov nepriamo podmieňujúcich tento rast. Navrhujeme preto venovať pozornosť týmto zámerom:

- pokračovať v predchádzajúcom programe spolupráce v oblasti priemyslu, realizovať projekty cezhraničnej a regionálnej spolupráce a vytvárať príležitosti na priame kontakty medzi malými a strednými podnikmi za efektívnej podpory profesijných zväzov a asociácií;
- vytvárať priestor a podmienky na podporu a koordináciu inovačného rozvoja v krajinách V4; vytvoriť spoločný zdroj na spolufinancovanie vybraných inovačných projektov;
- zvážiť zriadenie „Inovačného centra V4“, ktoré by zabezpečovalo výmenu poznatkov pri riešení inovačných projektov, prenos výsledkov aplikovaného výskumu do podnikateľskej sféry a pomáhalo by pri vyhľadávaní, transfere a uvádzaní inovatívnych technológií, procesov a služieb na trh, s cieľom zvýšiť kvalitu inovatívneho prostredia v spolupracujúcich krajinách; ďalšou úlohou centra by mohlo byť ciele prezentovanie inovatívnych firiem krajín V4 na rôznych domácich a zahraničných prezentačných akciách;
- vytvoriť podmienky pre vypracovanie projektu spoločného postupu na odstraňovanie administratívnych bariér podnikania v rámci agendy EÚ s názvom „Lepšia regulácia“ a vytvoriť spoločný informačný systém krajín V4 zameraný na podporu podnikania a charakteristiku podnikateľských príležitostí v jednotlivých krajinách.

Ochrana spotrebiteľa

Budúca spolupráca krajín V4 v oblasti ochrany práv spotrebiteľov by sa mala zamerať na oblasť bezpečnosti výrobkov, konkrétne na:

- spoluprácu v oblasti prípravy legislatívy na zaistenie bezpečnosti spotrebiteľov v oblasti spotrebiteľských výrobkov nepotravinového charakteru v neharmonizovanej oblasti;
- spoločné aktivity v oblasti trhového dozoru;
- spoluprácu národných kontaktných miest pre systém rýchlej výstrahy o nebezpečných nepotravinárskych výrobkoch RAPEX;
- koordináciu postupov na zasadnutiach ČK v oblasti všeobecnej bezpečnosti výrobkov pre spotrebiteľov;

- spoluprácu v oblasti pripravovaného návrhu smernice o právach spotrebiteľov a spoločný postup vedúci k plnej harmonizácii spotrebiteľských práv pri zachovaní maximálnej možnej úrovne ochrany práv spotrebiteľov.

Európske spotrebiteľské centrá

- Krajiny V4 budú naďalej spolupracovať na rozvoji siete Európskych spotrebiteľských centier (*ECC-Net*) a na budovaní dôvery spotrebiteľov v cezhraničné nakupovanie.

Vnútorový trh

Spolupráca krajín V4 sa zameria na oblasti, ktoré korešpondujú s prioritami Rady EÚ pre konkurencieschopnosť a prejaví sa:

- vo zvýšenej dostupnosti praktických informácií pre poskytovateľov a príjemcov služieb, v dôsledku čoho si lepšie uvedomia svoje práva a povinnosti;
- v administratívnej spolupráci orgánov ČK a v presadzovaní pravidiel vnútorného trhu, vrátane riešenia problémov s využitím existujúcich mechanizmov a systémov.

Spolupráca sa rozvinie predovšetkým:

- v jednotnom postupe pri napĺňaní požiadaviek smernice o službách na vnútornom trhu, najmä v prístupe ku službám prostredníctvom jednotných kontaktných miest a v procese vzájomného hodnotenia;
- pri vzájomnom uznávaní odbornej kvalifikácie na výkon tej-ktorej služby;
- pri uplatňovaní zásady vzájomného uznávania v oblasti voľného pohybu tovaru;
- v efektívnej administratívnej spolupráci orgánov pri dohľade nad poskytovateľmi služby a prostredníctvom informačného systému vnútorného trhu – spolupráca na kvalitatívne vyššej úrovni (rýchla výmena informácií).

Normalizácia, metrológia a skúšobníctvo

- Spolupráca v oblasti infraštruktúry kvality sa zameria na prenos know-how pri vymáhaní *acquis communautaire* – pomoc pri zvládnutí nárokov vnútorného trhu a pri projektoch Európskej politiky dobrého susedstva s cieľom ponúknuť spolupracujúcim organizáciám a podnikom (*predovšetkým malým a stredným*) prekonať netarifné prekážky obchodu, najmä pokiaľ ide o služby certifikácie, akreditácie a posudzovania zhody s využitím harmonizovaných noriem EÚ a špecifikácií alebo povinných GOST-noriem a špecifikácií krajín Spoločenstva nezávislých štátov.

Najväčšia pozornosť sa sústreďí na:

- výmenu skúseností a informácií v oblasti aplikovania Nového legislatívneho rámca na výroby/tovary prijatého v Bruseli v r. 2008 a prispôsobovania sa existujúcich smerníc;
- spoluprácu v oblasti vytvárania spoločných pozícií pri rokovaní na medzinárodných fórach, zameraných na otázky normalizácie ako na revíziu smerníc starého prístupu v oblasti meradiel (smernica o meradlách – *Measuring Instruments Directive/MID*);
- tvorbu národnej legislatívy v oblasti metrológie a zosúladienie povolovacieho rámca na vykonávanie metrologických služieb na území štátov V4;
- v prípade aktuálnosti – odovzdávanie skúseností iným krajinám v súvislosti s prechodom na menu euro (*informačná kampaň a metrologické zabezpečenie prechodu na euro*);
- výmenu informácií zo skúseností pri realizácii twinningových projektov EÚ.

Námety na spoluprácu:

- lepšie využiť väzby vybudované v rámci spolupráce obchodných a priemyselných komôr, s cieľom spropagovať túto činnosť pre poľské, české a maďarské subjekty;
- umožniť poľským a maďarským výrobcom vyvážajúcim do RF jednoduchšie zabezpečenie dokladov potrebných na vývoz prostredníctvom skúšobní oficiálne zaregistrovaných v krajinách V4.

Cestovný ruch

- Predsedníctvo podporí aktivity smerujúce k informovaniu domácich subjektov cestovného ruchu o činnosti krajín V4;
- Takisto sa rozšíri spektrum spoločne propagovaných produktových skupín o ďalšie, napr. produkt MICE a incentíva, ako aj spolupráca s ruským trhom;
- Slovenská agentúra pre cestovný ruch bude garantom workshopov v ázijskej časti RF a zrealizuje aj spoločnú študijnú cestu ruských novinárov a tour-operátorov do krajín V4. Krajiny V4 uvažujú o rozšírení marketingových a propagačných aktivít na nové ázijské trhy a trhy Južnej Ameriky.

Slovenské predsedníctvo sa zameria na nasledujúce priority v oblasti turizmu:

- úzka spolupráca národných organizácií cestovného ruchu (CR) krajín V4 v rámci projektu „Európske kvarteto – 1 melódia“;
- prezentácia spoločných záujmov krajín V4 v oblasti CR v rámci tretích trhov;
- tvorba jednotného imidžu krajín V4 ako destinácie cestovného ruchu obnovením spoločnej internetovej stránky V4;
- výmena informácií o protikrizových opatreniach a riešeniach a podpora spoločných záujmov krajín V4 v tejto oblasti;
- zintenzívnenie aktivít krajín V4 s cieľom podporiť a rozvíjať cezhraničnú spoluprácu medzi členskými štátmi.

STREDOEURÓPSKA RÓMSKA STRATÉGIA V4

Hlavným cieľom je pokračovať – v spolupráci s EÚ – v implementácii Stredoeurópskej rómskej stratégie krajín V4, ktorej návrh bol predložený na finalizáciu a potrebné schválenie. Stredoeurópska rómska stratégia V4 je dobrým východiskom pre ďalšie rozpracovanie a špecifikáciu modalít na účel jej implementácie v úzkej spolupráci medzi krajinami V4 a EÚ. Realizácia akčných krokov tejto stratégie by mala prispieť k riešeniu dvoch najdôležitejších otázok týkajúcich sa sociálnej integrácie Rómov:

- zabezpečenie rovnakého prístupu Rómov k finančným zdrojom a fondom EÚ v oblastiach vzdelávania, zamestnanosti, bývania, zdravia;
- sumarizovanie nástrojov, ktoré umožnia účinnejšie eliminovať, resp. znížiť diskrimináciu a sociálne vylúčenie Rómov.
- Predsedníctvo bude pokračovať v intenzívnej spolupráci krajín V4 a posilňovaní koordinačného mechanizmu V4 v oblasti sociálnej integrácie Rómov s využitím odporúčaní expertov a na základe implementácie záverov doterajšej činnosti Pracovnej skupiny vysokých predstaviteľov V4 pre integráciu Rómov.
- Zároveň bude pokračovať pravidelná výmena skúseností a poznatkov po línii splnomocnencov vlád krajín V4 o účinnosti implementácie akčných plánov v danej oblasti

za aktívnej participácie zástupcov exekutívy, regionálnych a mestských štruktúr a s využitím nástrojov občianskej spoločnosti a mimovládnych organizácií. MVF - svojimi aktivitami a prostredníctvom osobitných projektov bude tiež napomáhať dosahovanie napĺňania týchto cieľov.

- Česká republika, Maďarská republika a Slovenská republika posilnia svoj spoločný koordinačný mechanizmus pri realizácii aktivít v rámci programu Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015 (ďalej len „dekáda“). Jej prioritnými oblasťami sú zamestnanosť, vzdelávanie, zdravie a bývanie – s prihliadnutím na ostatné kľúčové aspekty tejto problematiky – otázky chudoby, diskriminácie a rodovo integrovaného prístupu k časti rómskej populácie.
- Začiatok slovenského predsedníctva vo V4 korešponduje s ukončením predsedníctva Slovenskej republiky v programe „dekáda“, ktorého základom boli tieto priority:
 - a) integrované vzdelávanie a multikultúrna výchova;
 - b) identita Rómov;
 - c) V. rok Dekády – revízia národných akčných plánov.

ZDRAVOTNÍCTVO

Jednou z aktuálnych priorít je sledovanie nadváhy a obezity u detí a mládeže na základe výsledkov prieskumu telesného vývoja detí a mládeže, vrátane určenia trendov.

Cieľom tejto aktivity predsedníctva je:

- štatistické porovnanie výskytu nadváhy a obezity detí a mladistvých v jednotlivých krajinách Vyšehradskej skupiny a spolupráca v oblasti zdravého stravovania sa s dôrazom na detskú populáciu;
- prediskutovať vypracovanie, alebo zlepšenie, usmernení pre školské stravovanie v záujme zabezpečenia zdravšej stravy, ako aj ďalšie možnosti podpory;
- intenzívna spolupráca, vzhľadom na celosvetový problém s nárastom nadváhy a obezity nielen dospelých populácie, pri identifikácii a implementácii účinných preventívnych opatrení v detskom a dorastovom veku, so zámerom predísť neinfekčným ochoreniam v dospelosti.

SOCIÁLNA POLITIKA A ZAMESTNANOSŤ

V tejto oblasti sa krajiny V4 zamerajú najmä na:

- transfer osvedčených postupov v rámci boja s dlhodobou nezamestnanosťou;
- výmenu informácií o protikrizových opatreniach súvisiacich s aktívnymi politikami na trhu práce;
- preskúmanie opatrení zameraných na integráciu rómskej menšiny;
- plnenie nariadení EÚ, dohovorov Rady Európy, Medzinárodnej organizácie práce a podporu účasti v pracovných skupinách a delegáciách.